

The activities of the first heads of structural units of the scientific library of the Khmelnytskyi National University, their personal contribution to the development of the university library during the 70-80s of the 20th century are covered.

Key words: *history of library, Khmelnytskyi National University, personalities, S.F. Kruchko, A.A. Lewandowski, N.E. Marchuk, R.M. Rybalko, readers service, acquisition of funds, methodical work, informational and bibliographic services.*

Отримано: 21.05.2018

УДК 94:027.7(477.43-25)ХПК

К. М. Фастішевська, м. Хмельницький

ГОРТАЮЧИ СТОРІНКИ МИНУЛОГО І СЬОГОДЕННЯ БІБЛІОТЕКИ

У статті висвітлюється коротка історія створення та розвитку бібліотеки Хмельницького політехнічного коледжу НУ «Львівська політехніка».

Ключові слова: *ХЕМТ, ХЗТП, ХПК, бібліотека ХПК.*

Бібліотека Хмельницького політехнічного коледжу НУ «Львівська політехніка» вирішує завдання інформаційного забезпечення освітнього процесу, підвищення професійного та культурного рівня викладачів та студентів, виховання кожної молодої людини як всебічно розвиненої особистості. Використовуючи організаційно-технологічні нововведення, бібліотека упроваджує в практику своєї роботи новітні методи взаємодії з користувачами, що дозволяє здійснювати перехід на якісно новий рівень їхнього інформаційного забезпечення.

Документний фонд складає близько 100 тисяч примірників видань на різних носіях інформації. Щорічно бібліотека обслуговує більш як 1700 користувачів. Загальна кількість книговидач становить близько 90 тис.

Цей важливий структурний підрозділ коледжу пропонує оперативне та якісне бібліотечно-бібліографічне обслуговування із використанням сучасних новітніх технологій, із впровадженням автоматизації обліку документовидачі з використанням електронного формуляра на базі програмного забезпечення «УФД/Бібліотека». Комп'ютеризовані всі технологічні процеси, створений електронний каталог, який вміщує близько 33 тисяч записів, створені та постійно поповнюються власні бази даних. Систему каталогів складають карткові алфавітний і систематичний, котрі велись до 2007 року та електронний, який започаткований у 2007 році. Паралельно йде робота по його наповненню новими надходженнями, аналітикою та ретроконверсія фонду.

Історія бібліотеки тісно пов'язана з історією нашого навчального закладу. Створення Хмельницького електромеханічного технікуму відбулося разом зі спорудженням заводу трансформаторних підстанцій (сьогодні – Укрелектроапарат). Будівництво заводу було повністю завершене в 1965 році. Тоді на ньому працювали 3000 робітників і потреба в кваліфікованих кадрах постійно зростала. Саме тоді з'явилося рішення Подільського раднаргоспу (м. Вінниця) про створення Хмельницького електромеханічного технікуму (ХЕМТ), який розмістився в приміщенні колишньої школи №9 по вул. Чорновола (раніше Індустріальна). Ініціатором створення і будівництва технікуму, а отже і бібліотеки, став директор заводу Микола Євгенович

Петраш. Він надавав велику практичну допомогу і підтримку матеріально-технічній бази. ХЕМТ очолював його перший директор Іван Єгорович Алтухов, а бібліотеку навчального закладу – Степанида Йосипівна Гусак. Першими читачами стали 157 юнаків та дівчат, що були зараховані на навчання на два відділення – «Електромашинобудування» і «Обробка металів різанням». За короткий час за допомогою базового підприємства ХЗТП було створено і обладнано 12 кабінетів і лабораторій, а бібліотека поповнилась 3000 видань.

Наступником І.Є. Алтухова став Філімон Андрійович Григорук, який очолював колектив ХЕМТ з 1971 по 1974 рік. Під його керівництвом завершено будівництво нових корпусів по вул. Зарічанській 10 (колишня вул. Куйбишева). Тут для книгозбірні було передбачено світле, затишне приміщення, що відповідає потребам бібліотечного обслуговування: двохрівневі місткі книжкові сховища, просторий читальний зал на 80 посадочних місць та зручний абонемент.

У період 1974-1979 рр. за підтримки ХЗТП зміцніла матеріальна база технікуму, обладнано механічні та слюсарні майстерні. В цей час колектив технікуму очолював Василь Людвігович Збрицький, який велику увагу приділяв розвитку технічної, наукової і художньої творчості. Крокуючи в ногу з часом, бібліотека стала вогнищем сприяння науково-технічному прогресу та широкому технічному просвітництву. В практику роботи ввійшла підготовка бібліографічних довідок, виставок-переглядів, днів інформації, індивідуальне інформування педагогічного колективу.

У 1979-1984 роках на чолі технікуму став Геннадій Васильович Клюєв. В цей період на якісно новий рівень була піднята методична робота і зі всіх предметів був створений навчально-методичний комплекс. Своєю методичну діяльність почала і бібліотека закладу. Тісною стала співпраця з установами науково-технічної інформації, колегами з навчальних та масових бібліотек. Постійний обмін досвідом став поштовхом до впровадження нових методик роботи.

Майже 30 років (з 1984 по 2013 рік) колектив очолював Микола Дмитрович Бодарецький, голова Ради директорів ВНЗ I-II рівнів акредитації. Він був непересічною особистістю: багатогранною, творчою, товариською. Відмінник освіти України, нагороджений знаком «Петра Могили», удостоєний почесного звання «Заслужений працівник освіти України», був занесений на обласну Дошку пошани «Кращі люди Хмельниччини».

У цей час збагатилася матеріально-технічна база закладу, відкриті нові спеціальності: «Обслуговування комп'ютерних та інтелектуальних систем та мереж», «Менеджмент у виробничій сфері», «Програмування для електронно-обчислювальної техніки та автоматизованих систем», «Економіка підприємства». Микола Дмитрович з надзвичайно великою повагою поставився до бібліотеки, її роботу вважав запорукою якісного навчання студентів. Саме тому на порядку денному серед першочергових завдань стояло поповнення та збереження фонду. Щорічно нові надходження становили від 2 до 4 тисяч примірників, передплачувалось близько 80 назв періодичних видань. Бібліотека стала осередком культурно-масового життя коледжу. Тут проводились найрізноманітніші заходи, зокрема і Всеукраїнського рівня. Установа стала зразком бібліотечно-інформаційного обслуговування завдяки впровадженню новітніх інформаційних технологій, зокрема ще у 2007 році було придбано програмне забезпечення, проведено повну автоматизацію всіх бібліотечних процесів.

З 2014 року по теперішній час коледж очолює кандидат економічних наук, доцент Вадим Володимирович Овчарук. Він не просто підхопив естафету лідерства від своїх попередників, а й привніс новітнє звучання у підходи до

підготовки висококласних кваліфікованих спеціалістів та виховання молодого покоління у дусі високого патріотизму. Він є ініціатором та учасником багатьох бібліотечних заходів. Так глибоке потрясіння від його виступу на презентації книги «Реабілітовані історією» стало вражаючим незабутнім уроком людяності, пам'яті та шани до своєї історії, бо під час цього виступу Вадим Володимирович розповів про свою родину, яка в страшні 30-ті зазнала репресій. І його розповідь спонукала багатьох студентів звернутись до бібліотечних та архівних фондів в пошуках правди про своїх предків.

Сьогодні бібліотека політехнічного коледжу є одним із провідних підрозділів, що вирішує масштабні завдання інформаційного забезпечення науково-й навчального процесів, підвищення культурного рівня педагогічного колективу, студентів та співробітників.

Усього за 53-річну історію існування коледжу читачами бібліотеки були десятки тисяч наших випускників, деякі з них стали успішними політиками, громадськими діячами, бізнесменами, вченими, а саме: Коцемир В.Ф. – доктор технічних наук, лауреат Державної премії в галузі машинобудування, голова Вінницької та Хмельницької облдержадміністрації у 2002-2005 рр., випускник 1973 р. по спеціальності ОМР; Коліщак В.М. – заступник голови облдержадміністрації 2008р., депутат Хмельницької міської ради, голова Хмельницької райдержадміністрації, директор ПП «Вік Жан», випускник 1988 р. по спеціальності ЕСПУ; Приступа М.І. – голова Хмельницької обласної ради з 1998 по 2002 рр., Хмельницький міський голова (2002-2006 рр.), голова обласної організації ветеранів Афганістану, випускник 1979 р. по спеціальності ЕСПУ; Бондарчук М.Г. – генерал-майор, начальник Департаменту господарського забезпечення Служби безпеки України, випускник 1983 року по спеціальності ОМР; Василюшин С.О. – доктор технічних наук, заступник голови Хмельницької облдержадміністрації у 2004 р., генеральний директор ВО «Пригма Прес» 2003 р., випускник 1988 р. по спеціальності ОМР; Параска Г.Б. – професор, доктор технічних наук, проректор з наукової роботи ХДНУ, член Наукової ради МОН молоді та спорту України і експертної ради з харчової та легкої промисловості при ДАК, автор більше 200 наукових праць, випускник 1974 року, спеціальність ЕСПУ; Вікарчук В.Є. – голова Красилівської райдержадміністрації 2005 р., депутат Хмельницької міської ради, директор ПП «СВ», випускник 1989 р. по спеціальності ЕСПУ; Чайковський М.Є. – ректор інституту соціальних технологій міжнародного університету «Україна», кандидат педагогічних наук, заслужений тренер України з карате, випускник 1984 року по спеціальності ОМР та багато інших. Ми пишаємося випускниками, які є співробітниками коледжу: Громик М.Г., Федосюк Г.В., Матвеев О.В., Пірог Л.В., Шулякова О.В., Котов В.В., Бровко А.В., Пижов Д.О., Докторує С.В., Ляховець В.В., Покотило О.Б., Онищук В.Л., Савицька Т.О., Сорочинський М.І., Загвоздіна Л.О., Кравчук О.В., Кондратюк С.С., Тараненко Ю.П., Марчук О.М., Ковальчук С.О., Довгалик М.О., Хмельницький Б.В., Алексеєнко В.Т., Братко Л.В., Гуцалюк В.М., Данилюк П.А., Качеровська О.М., Криштофор С.І., Нижник О.М., Нижник М.О., Стукан А.М., Сторчак М.О., Стецюк П.П., Скопін Б.В., Гутник І.І.

Один із найважливіших чинників розвитку бібліотеки – її кадровий потенціал. Архівні документи зберегли прізвища людей, які свого часу не шкодували зусиль, енергії та душевної теплоти, доносячи до читачів світло знань і красу літературного слова, що сконцентровані в книжкових скарбах бібліотеки, долучали вагомий внесок у формування бібліотечного фонду.

У різні часи бібліотеку очолювали: Гусак С.Й. (1965-1993 рр.); Іванова Л.В. (1993-2005 рр.); Фастишевська К.М. (з 2005 р.).

Майже 36 років працювала завідувачкою бібліотеки Гусак Степанида Йосипівна. Її рукою заповнений перший запис у обліковій книзі, зроблений саме 30 вересня, що співпало із пізніше встановленим Всеукраїнським днем бібліотек, який ми почали святкувати із 1998 року. Книжковий фонд бібліотеки складала навчальна (підручники, навчальні і методичні посібники), наукова, науково-популярна, довідкова і художня література та періодичні видання. Передплачувалися не лише суспільно-політичні та професійні періодичні видання, а й літературно-художні журнали, репертуарні збірники, науково-популярні брошури товариства «Знання». Багатьми були розділи техніки, літературознавства, воєнних мемуарів. Комплектувалася бібліотека в ті часи планово і щедро. Формувалися попередні замовлення літератури з використанням тематичних планів видавництва, регулярною була співпраця з обласним бібліотечним колектором. Про Гусак С.Й. збереглася добра пам'ять у навчальному закладі, завдяки спогадам колишніх студентів і працівників – ветеранів, яким пощастило працювати із нею. Приємно зауважити, що у коледжі і досі працює викладачем її донька Лариса Василівна Захватова.

Гусак С.Й. передала керівництво бібліотекою у 1993 році молодій високоосвіченій наступниці Івановій Ларисі Василівні, яка працювала на цій посаді до 2005 року. Під її керівництвом продовжувалася розпочата попередниками робота по створенню алфавітного і систематичного каталогів літератури. Удосконалювався облік фонду, було запроваджено нові форми обліку багатоекземплярної літератури, фонд перевірявся, оновлювався, осучаснювався. Посилилися вимоги до статистичного обліку обслуговування читачів. Сьогодні Лариса Василівна працює директором бібліотеки Академії прикордонних військ ім. Б. Хмельницького.

З 26 серпня 2005 року колектив бібліотеки коледжу очолює завідувачка Фастишевська (Палубова) Клавдія Михайлівна. Високопрофесійного фахівця, творчу людину, щирю, мудру жінку, Клавдію Михайлівну добре знає та поважає вся бібліотечна спільнота Хмельниччини. Випускниця Київського інституту культури за свій багаторічний стаж бібліотечної роботи, вона займала керівні посади у Хмельницькій обласній універсальній науковій бібліотеці (колишня ім. М. Островського) та центральній районній бібліотеці. Неодноразово була нагороджена грамотами обласного управління культури, обласної та міської ради, обласної державної адміністрації, федерації профспілок та громадських організацій міста та області. Сьогодні Клавдія Михайлівна очолює не тільки нашу бібліотеку, але і методичне об'єднання бібліотекарів ВНЗ І-ІІ рівнів акредитації. За короткий час багато зусиль докладено до оновлення фонду, книгосховище було звільнене від значної кількості застарілої та зношеної літератури, було зроблено перестановку у фонді, проведений переоблік. Новітні інформаційні технології дали змогу запровадити більш зручні форми роботи по комплектуванню бібліотечних фондів. Була налагоджена співпраця безпосередньо з видавництвами і книготоргівельними організаціями Львова і Києва: товариством «Знання», «Патерик», видавництвами «Кондор», «Каравела», «Центр навчальної літератури», Немішасвським навчально-методичним центром та ін. Бібліотека продовжує передплачувати фахові і методичні періодичні видання. Збагачується книгозбірня і за рахунок подарункової літератури. Серед щедрих обдаровувачів автори видань, викладачі, ветерани, співробітники і студенти коледжу. З метою покращення організації роботи бібліотеки по обслуговуванню користувачів розроблені нормативні акти, Положення про бібліотеку та доопрацьовані Правила ко-

ристування бібліотекою коледжу. Співпраця з адміністрацією коледжу, з цикловими комісіями – невід’ємна складова роботи бібліотеки по інформаційному забезпеченню навчального процесу. Завдяки цьому інформаційно-бібліографічні запити стали передбачуваними, що забезпечує оперативність та релевантність їх виконання. Особливу увагу звернула Фастишевська К.М. на планування роботи, підтримання читачької дисципліни, статистичні показники роботи бібліотеки (придбана програма «Статистика»).

Нові часи вимагали постійного оновлення, запровадження у роботу бібліотеки новітніх інформаційних технологій. Тому у 2007 році для бібліотеки придбано ліцензоване програмне забезпечення АІБС «УФД/Бібліотека» та створено безкоштовну Wi-Fi зону. Комп’ютеризація зробила бібліотечно-інформаційне обслуговування більш зручним, якісним та швидким.

Завдяки молодому, енергійному керівнику навчального закладу Вадиму Володимировичу Овчаруку, який має бачення стратегічного розвитку сучасної бібліотеки, продовжує зміцнюватись матеріально-технічна база, яка доповнилась 6 комп’ютерами, тифлопринтером, двома сканерами штрихкодів, багатофункціональним принтером, мультимедійною технікою.

Вагомий внесок у розвиток бібліотеки коледжу в різні часи зробили: 1966-1980 роки: Соколова Анна Степанівна, Сидоренко Туся Шихмовна, Ішук Надія Федорівна, Земскова Олена Герасимівна, Чорна Марія Іванівна; 1980-1990 роки: Лиса Лариса Леонтівна, Гончарук Алла Степанівна, Гуменна Валентина Лук’янівна, Нікітіна Ольга Іванівна; 1990-початок 2000-х: Недригайлова Ірина В’ячеславівна, Юськова Людмила Миколаївна, Дубіна Надія Василівна, Масловська Лілія Володимирівна.

Сьогодні в бібліотеці працює високопрофесійний згуртований колектив: Фастишевська Клавдія Михайлівна, Бевза Валентина Іванівна, Гой Юлія Миколаївна, Борук Наталія Іванівна, Квятковська Ірина Анатоліївна.

3 жовтня 2002 року на посаді бібліотекаря 1 категорії працює Бевза Валентина Іванівна. Вона отримала освіту славіста у Львівському державному університеті ім. І. Франка. Працюючи перекладачкою в Інтуристі, об’їздила з іноземними групами весь колишній Радянський Союз. Та доля покликala її далі. Вийшовши заміж за офіцера, певний час проживала в різних країнах світу – Молдавії, Польщі, Малі (що заходиться на Африканському континенті). Побачила Валентина Іванівна і Тихий океан, і вулкани Камчатки, і диких звірів Африки. Але доля повернула її на Батьківщину. Бевза В.І. проявила себе як дуже відповідальний, уважний працівник. Багато зусиль вона докладає для того, щоб покращити читачьку дисципліну, вимогливою є до боржників та порушників правил користування бібліотекою. Своєю найголовнішим обов’язком вважає популяризацію культурного надбання людства та збереження бібліотечного фонду як безцінного інтелектуального спадку. Бевза В.І. любить свою роботу, вкладає в неї всю свою душу. Для неї спілкування з молодими читачами є життєвою потребою і щастям.

У 2009 році на посаду бібліотекаря-бібліографа прийшла Гой Юлія Миколаївна. В нашій бібліотеці вона проводить інформаційно-бібліографічну роботу. Юлія Миколаївна – випускниця бібліотечно-бібліографічного факультету Київського інституту культури. 20 років пропрацювала в Хмельницькій обласній універсальній науковій бібліотеці (колишня ім. М. Островського). Справжній фахівець, що пройшов шлях від бібліотекаря 1 категорії до завідувачки відділу науково-методичної роботи та інновацій у бібліотечній справі. За сумлінну працю нагороджувалась грамотами обласного управління культури, об-

ласної ради, обласної державної адміністрації. Ось і сьогодні Юлія Миколаївна в творчому пошуку нових форм і методів інформаційно-бібліографічної діяльності, впровадженню новітніх технологій у практику роботи. Вона пожвавила інформаційно-бібліографічну діяльність бібліотеки. Нею підготовлено і випущено ряд інформаційних рекомендаційних бібліографічних списків, покажчиків. У читальному залі осучаснився дизайн завдяки оновленню нею книжкових виставок. Гой Ю.М. систематично збирає, опрацьовує та готує інформацію про роботу бібліотеки та коледжу загалом і подає її на сайт та в стінгазету, а також веде сторінки ХПК у Фейсбук, Інстаграм, Твіттер. Багато її публікацій передруковано на сайті Національного університету «Львівська політехніка».

Добре знають наші студенти і викладачі бібліотекаря 1 категорії Борук Наталію Іванівну, адже з 2005 року вона є надійним помічником і порадиником читачів нашої бібліотеки. За фахом Наталія Іванівна – філолог. Її знання збагатив 15-річний досвід соціологічної роботи в обласній науковій бібліотеці, який вона використовує в індивідуальній роботі з кожним окремо взятим читачем. Наталія Іванівна завжди знайде підхід, допоможе і підкаже, яку книгу почитати, яку літературу підібрати для курсової, дипломної роботи, самостійного читання чи виховної години. Значну увагу приділяє роботі з фондом і каталогами.

Величезний внесок у комп'ютеризацію та автоматизацію внутрішніх процесів з приходом на цю посаду у 2007 році робить бібліотекар 1 категорії Квятковська Ірина Анатоліївна. Знання, отримані під час навчання у Технологічному університеті Поділля Ірина Анатоліївна вміло поєднує з навиками бібліотечної роботи. Її досвід використовується при комп'ютеризації бібліотечних процесів: штрихкодунанні фонду, електронному обліку роботи, нових надходжень, електронному списанні фонду. Читачі і колеги поважають її за внутрішню інтелігентність, сумлінність, толерантність, доброту, бажання допомогти.

Співробітники бібліотеки навчального закладу спрямовують свою діяльність на всебічне задоволення різносторонніх запитів користувачів. Приділяється значна увага популяризації книги, поглибленню пізнавальних інтересів молоді. Такі якості бібліотекарів, як працьовитість, ерудованість, порядність, відданість своїй справі відіграють головну роль в організації роботи з користувачами.

Інтер'єр бібліотеки заграв новими барвами, соковитою зеленню квітів на підвіконнях та стелажах з приходом на роботу технічних працівників Лямзіної Л.І., Козодуб Н.Г., Горкіної Н.С. та Дереш Л.В. Ці доброзичливі щирі трудівниці завжди готові прийти на допомогу колегам і читачам. Їх працьовиті, вмілі руки з любов'ю насаджували квіти, вирощували, доглядали їх.

Сьогодні бібліотека здобула шану і авторитет серед користувачів і співробітників коледжу, набула суспільної значущості як скарбниця знань, як складова навчально-виховного процесу ХПК. Бібліотека підтримує творчі зв'язки з культурно-освітніми закладами міста та області з метою професійного спілкування, проведення спільних масових заходів для студентів коледжу та подальшого ділового співробітництва.

Список використаних джерел:

1. Політехнічному коледжу – 50. *Подільські вісті*. 2015. №116-117. С. 7.
2. Хмельницький політехнічний коледж Національного університету «Львівська політехніка»: історія та сьогодення. 1965-2015. Хмельницький: Агенція «Рекламіст», 2015. 35 с.: іл.
3. Хмельницький політехнічний коледж. Хмельницький, 2012. 26 с.: іл.
4. Шутка І. Півстоліття прекрасної роботи: ювілей. *Аудиторія*. 2015. №30. С. 4.

Світлини з життя бібліотеки

The article briefly describes the history of the creation and development of the library of the Khmelnitsky polytechnic college, Lviv Polytechnic National University.

Key words: HEMT, HZTP, CPC, CPC library.

Отримано: 12.04.2018